

Úmmæli:

Eitt embætisverk í verkfallstíð

Hesi seinastu árin hafi eg alment verið við í orðaskiftinum um ymskari síður í tí eina málinum; einar Foroyar við einum modernaðum vinnulívi.

Innanfyri hetta málið havi eg roynt at hildið meg til fyrsta projektsekvens; at útløysa tilfingi í tí almenna sektorinum og menna hann, tí uttan hetta verður neyvan nokur moderna vinna í Foroyum, uttan mun til hvussu vit royna onnur projekt.

Hendan greinin er einki undantak. Eg skal ikki leggja meg út í samráðingarnar millum Figgjarmálastýrið og Starvsmannafelagið. Flestoll skilja báðar partar í málinum.

Málið í hesið grein er arbeiðshátturin hjá Figgjarmálastýrinum, sum kemur at ávika okkara menningarmøguleikar tey næstu árin. Spurningurin er ikki, um Figgjarmálastýrið skal stríðast ella ikki. Spurningurin er, hvussu stríðst verður.

Tað var greitt, at figgjarmálaráðharrin skuldi út í truplar lónarsamráðingar í ár.

Fólk á almenna arbeiðsmarknaðinum og onnur vóru sjálvboðin við til at bera tungar byrðar kreppurini. Seinni var tann avtala, sum tey høvdu gjørt, at kalla gjørd til láurs av tærandi landsstýri. Uppaftur seinni varð farið heldur lagalagari til verka, og lónin er endiliga komin á sama støði, sum hon var.

Fólk eru óð um viðferðina, tey hava fingið.

Tað er hesi fólkini, sum nú skulu til samráðingarborðið.

Hinvegin er tað eisini

rett, at í einum landi við eini tilvildar-strategi á vinnuokinum er tað í hovuðsheitum lónin, sum avgerð kappingarforið.

Tað er hetta kappingarforið landsstýrismaðurin roynir at verja. Tað er hansara uppgáva.

Linjan:

Fyri stuttum fingi fiskimenn ein skattaletta, sum við góðum fiskari og góðum primum á okkara tilvildarleið, hevur givið ikki sort góða úrtøku til ein bólk í samfelagnum.

Í ár fingi so lótingsmenn eina rimiliga høga lónarhækking. Eg eri ein teirra, sum eri samdur í at lótingsmenn skulu hava góð lónarkor, men tað er so ein veruleiki, at teirra lón hækkaði ikki sort.

Hóast hesi bæði málini onkursvegna ávika samráðingarnar, so eru tey ikki partur av málinum.

Fyrsta felagið, sum fór til lónarsamráðingar, var búskapar- og lögfrøðingafelagið. Rættliga skjótt fekt hesin sáttmálin í lag og alment var sagt, at lónarhækkingin svarði til umleið 1% Trupult er at meta um úrslitið, men fáur er í va um, at hækkingin er munandi størri, tá alt verður roknað við.

Foroya Tele gjørdi síðani sáttmála, sum liggur uppá góð 9% lónarhækking, tá alt verður roknað við.

Embætisforslan: Búskapar- og lögfrøðingafelagið var fyrsta felagið við samráðingarborðið. Eftir vanligum mannagongdum leggur hetta ljúnuna fyrri onnur feløg, hóast smálutirnir kunnu vera ymskir.

Trý viðurskifti hava áhuga í hesum sambandi:

- Tey flestu embætisfólkini í Figgjarmálastýrinum eru limir í búskapar- og lögfrøðingafelagnum (ógegnistrupulleiki)

- Sáttmálin er trupul at gjøgnumskoða, serliga við tí opna hugtakinum 'serkon' fólk, sum kunnu fara ein trídning upp í lón

- Alment var boðað frá, at lónarhækkingin var 1% Hetta er beinleiðis lygn

Uttanfyristandandi kunnu ikki vita, hvussu embætisfólkini hava ráðgivið landsstýrismanninum. Tað verður ikki sort áhugavert, tá ið ábyrgd skal staðfestast.

Hvussu er og ikki, so gav hesin fyrsti sáttmálin í veruleikanum politikkinum hjá landsstýrismanninum eitt skot fyri bógvin.

Figgjarmálastýrið hevur tveir trupulleikar í hesum sambandi:

- Hvaðani stavar lygnin?

- Hvorjar royndir vóru gjørdar fyri at halda ta politisku kósina?

Seinni fylgir Foroya Tele í fótsporini eftir sáttmálanum hjá búskapar- og lögfrøðingafelagnum, sum náttúrligt er.

Figgjarmálaráðharrin boðaði greitt frá sínum ætlunum í góðari tíð. Í verki eru tveir sáttmálar undirskrivaðir. Hvørigin teirra fylgir teim fræðingum ætlunum.

Vanliga kemur hetta undir heitið 'stýringsineffektivitetur'; tí setir eina kós, men siglir eina aðra.

Vanliga rokna vit við, at tað er uppgávan hjá embætisverknum at vera stýringsineffektivt, meðan politikarar seta kós.

Piskurin:

Hin spurningurin, sum tekur seg upp í sambandi við hetta samráðingarnafarið, er arbeiðshátturin hjá Figgjarmálastýrinum og miðfyriritingini yvirhøvur í sambandi við lónarútgjaldingarnar.

Stjórar verða trýstir til arbeiði, sum annars ikki er teirra til gerandis. Verður tað ikki gjørt, so er ALS-billettin tiki.

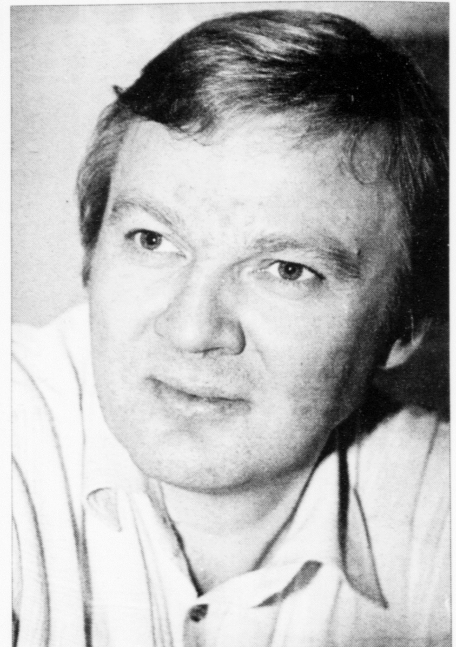
Eg skal ikki siga figgjarmálaráðharran ringan fyri, at hann tekur við ráðum um slík tiltøk. Tað er so skjótt at ein verður drigin við, tá ið á stendur.

Eg skal heldur ikki siga stjórar ringar fyri at lata sær slík kor lynda. Bitin er helst ov góður til at verða sleptur úr hondum ella aldurin ger tað trupul at skifta rök.

Ein og hvør má tó hava áhuga, at tann dagur kemur fyri tey nógvu, at tey mega velja millum persónligan integritet og breyðið. Eingin bardagi er verður sine egnu sjálvsvirðing. Spurningurin er so, hvørji virði ein setir í háseti.

Arbeiðshátturin hjá miðfyriritingini kann fáa persónligar avleiðingar fyri stjórnarar og kann eisini fáa persónligar avleiðingar fyri tey, sum hava hjálpt til við tí praktiska arbeiðinum.

Hesin arbeiðsháttur kann eisini fáa meira vittefendar avleiðingar á samfelagið. Verkfall og verkban er ein rættur í okkara demokratisku skipan og við hesum rætti eru nakrar spæligleikar galdandi, sum tey flestu rokna við, uttan at tær eru skrivaðar niður ella eru lóg-arfestar.

Signar P. Heinesen, verkfrøðingur

Ein vandi er, at álitið millum feløgini og almenna arbeiðsgevaran gerst uppافتur verri enn tað longu er. Tað vil aftur darva eini menning í tí almenna sektorinum, sum sami figgjarmálaráðharrin – saman við øðrum – annars eisini hevur boðað frá er eitt politiskt ynski.

Aftur er lítið samsvar millum politiskt ynski, og úttinging í verki.

Hvussu stýra vit burtúr tilvildar-strategi okkara?

Í hesum umfari fara vit ikki inn á spurningin um, hvussu frægest slept burtúrur hesi sáttmálatrætu. Tað er ikki setningurin við hesi grein.

Spurningur er, hvussu leingi vit kunnu liva við, at politiskt ynski ikki kunnu útinnast í verki vegna stýrings-ineffektivitet.

Eru tað politikarar, sum eru ódugnaligir at seta kós, so mega veljarar taka støðu til tann partin.

Er tað embætisverkið, sum ikki er skikkað til at halda kós, so mega politikarar taka støðu til tann partin.

Uttan vilja og evni til at stýra, verður trupult at berjast burtúr tilvildar-strategi okkara.

Signar P. Heinesen

Hitt evsta vápníð

Eingin hevur rett til at halda, at tað er til stuttleika ella í fanansskapi, at nakar fer í verkfall. Verkfallið er og verður hitt seinasta vápníð hjá okkum foroyingum. Og her á landi verða einans friðarlig vápn brúkt í verkfalli. Ikki sum so manga aðrastaðni, har kanska maskinbyrsan og annar tramanskapur verður tiki í nýtslu. Onkur fólk til undir arbeiðssteðginum: »Vit eru bara alt og fitt verkfalsfólk«. Og tað kann vera nakað um tað.

Lygn í virus

Men eitt og eitt virus spjaldist millum eitt fólk, sum heimsóttu (influenza) ella telduvirus í telduni, soleiðis spjaldist eisini lygnin, óserjan og óvitskan seg millum fólk okkara. Í stórum kunnu vit siga, at útjæðaraðkin geva Havnnin skuldina fyri alt ílt. Havnnin hevur higartil mest um einsamall verið vígvøllur fyri arbeiðskampin, higartil bara blokkaður. Og hetta hendir hóast at kalla

óll landsins fakfeløg taka undir við okkum í arbeiðssteðginum, og ikki so fá feløg uttan fyri landoddarnar við. Tað syrgiligasta av øllum er tann sannroynd, at bæði millum tey mongu, sum óvirkni hyggja at og eisini millum fólk í arbeiðssteðgi, eru triggir syndabukkar funnir: Tjódveldisflokurin, fullveldishugsjónin og so Karsten Hansen. Nú vil eg beinanvegin siga, at tað er mær ein sera fjarur tanki at skriva nakra verjuróðu fyri sheriffin úr Klaksvík, ið av orsökum, sum eru mæð okendar endaði í sessinum sum figgjarmálaráðharrin, uttan at hava meira skil fyri tølum búskapi enn fólk flest. Hann er ein danskur politistur við góðari danskari lón. Fyri fyra árum síðani, tá Edmund Joensen, sum lögmaður, sat hinumegin borðið, var hann ikki smettin betur enn Karsten Hansen sum figgjarmálaráðharrin í dag. Men harumframt standa Sambands-

flokurin, Javnaðarflokkurin og Fólkaflokkurin á síðulínuni á politiska fótóltsvøllinum og gniðgja sær í hondunum í vón um, at Tjódveldisflokurin fer í skeljar og við honum eisini fullveldishugsjónin. Tó er vert at leggja til merkis, at slíkir heldur ólíkir persónar, sum Jens av Rana, Heini úr Kunoy og Hanus Andreassen í blóðunum gera vart við orsökir til arbeiðssteðgin. Jens við at minn á tögina á tingi í februar, tá tingmannalónirnar á skammuligan hátt vórðu hækkaðar við 60%. Heini nakað tað sama og Hanus við at gera vart við, at loysnin fyri fullveldisætlanunum liggur beint fyri fótum okkara, bert vit draga eina línu.

Samfelagsskipanin

Sjálvur kann eg bara peika á, at ein samfelagsskipan við arbeiðsteðgi annaðhvørt ár er ein avloðað samfelagsskipan. Tí stríðið stendur millum tey lágløntu øðru-

meigin og tey vælbjargaðu hinumegin. Harafturat er so almikla lygnin komin uppí, at kappingarforið hjá heilagu vinnuni versnar, lónirnar eru alt ov høgar í Foroyum o.s.fr. Hetta er jú lygn úr enda í annan. Lónirnar í hinum Norðurlöndunum eru munandi hægri enn okkara. Tí loysir tað seg eisini væl hjá donskum virkum at flyta fisk til Foroyar til virkingar. Og í Íslandi, sum higartil hevur verið sambandsræðumyndin, eru lónirnar nú við at yvirhala okkum við fúkaðari ferð.

Nú eru tveirvi so fáar samfelagsskipanir eftir, har fólk ið hevur tikið valdið, men nakrar eru tó. Har er skil í fólk ið reður, ásetur lónir, eins og alt annað. Hesa sosialistisku hugsjón skal eingin taka frá mær, og líka so nær hon liggur uppat kristnu læruni, líka so fjar er kapitalistiska hugsjónin frá kristnu læruni. Ein av okkara frægri rithovundum segði einaferð: »Vit komm-

unistar eru nú so sjáldsamir her á landi, at tá vit da, verða vit helst útstappaðir«. Nakað bendir á hetta í lotuni.

Tá hesin arbeiðssteðgurin einaferð er av, kunnu vit rokna við nýggjum arbeiðssteðgi. Vit hava fingið stuðul frá Foroya Arbeidarafelag og øðrum, so vit mugu vera til reiðar at stuðla teimum, ið hava stuðlað okkum. Várið kann gerast sera heitt á foroyiska arbeiðsmarknaðinum, júst vegna primitivu samfelagsskipan okkara.

Lat meg enda við at peika á at júst fullveldishugsjónin kann gerast byrjanin til eitt nýtt og betri samfelag við skili í. Einum fullveldi, har fólk ið verður lønt og skattað, sum tað eigur, og ikki sum nú undir Heimastýrslógini, at allur arbeiðsmarknaðurin er ein stóru ruðuleiki, og at Heimastýrisskútan er um at koppa av berum yvirbygningi av stjórn og deildarløðum, ið mergsúgva hetta samfelag saman við kraddarum og

spekulantum, sum hava fritt spæl. Men frá Fullveldi til loysing og lýðveldi kann gerast drúgv og illgongd leið. Tó einki sum helst er at ívast í, at henda leiðin ikki bert er verd at ganga, men at hon er einasta gongda leið hjá foroyisku tjóðini... og uppaftur longri frammi neyvan í okkara tíð - hóast eitt foroyiskt lýðveldi, har fólk ið hevur alt vald.

Arnbjørn R. Thomsen